

Τηλεοπτικός Δημοσιογραφικός Λόγος

Ενότητα 9: Η ειδησεογραφική συνέντευξη - Εισαγωγή

Περικλής Πολίτης, Αναπληρωτής Καθηγητής

Τμήμα Δημοσιογραφίας και ΜΜΕ

Σχολή Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

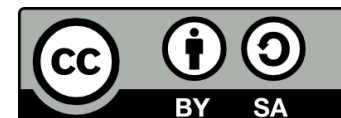

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Steven Clayman & John Heritage

Η ΕΙΔΗΣΕΟΓΡΑΦΙΚΗ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΙ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΑ ΠΡΟΣΩΠΑ
«ΣΤΟΝ ΑΕΡΑ»

Περιεχόμενα

1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

2 Η ΕΙΔΗΣΕΟΓΡΑΦΙΚΗ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΩΣ ΕΙΔΟΣ ΛΟΓΟΥ

3 Η ΕΙΔΗΣΕΟΓΡΑΦΙΚΗ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΣΕ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

4 Η ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΕΙΔΗΣΕΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ

5 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ: Η ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΥΝΟΜΙΛΙΑΣ

6 ΕΠΙΠΕΔΑ ΑΝΑΛΥΣΗΣ

6.1 Το σύστημα εναλλαγής ομιλίας

6.2 Ακολουθίες πράξεων

6.3 Οι πράξεις και η επιτέλεσή τους

6.4 Η ειδησεογραφική συνέντευξη και η κοινωνία

7 ΤΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΣΤΗΝ ΠΡΑΞΗ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ (1)

- Αν καθίσετε μπροστά στην τηλεόρασή σας για να δείτε τις ειδήσεις ή αν ανοίξετε το ραδιόφωνο για τον ίδιο λόγο, είναι πολύ πιθανό να παρακολουθήσετε **μια σειρά γεγονότων που εξιστορούνται από έναν παρουσιαστή ή ανταποκριτή.**
- Ωστόσο, ένα τουλάχιστον μέρος του δελτίου εμφανίζεται συνήθως με μίαν εντελώς διαφορετική μορφή – όχι ως εξιστορούμενο γεγονός, αλλά **ως διαδραστική αντιπαράθεση ανάμεσα σε έναν δημοσιογράφο και ένα ή περισσότερα δημόσια πρόσωπα που βρίσκονται στην επικαιρότητα.**

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ (2)

- Η συνέντευξη υπήρξε για καιρό βασικό δημοσιογραφικό εργαλείο – ίσως το σημαντικότερο – για τη συλλογή των πληροφοριών, δηλαδή της πρώτης ύλης η οποία στη συνέχεια υφίσταται επεξεργασία για να καταλήξει σε ολοκληρωμένες ειδησεογραφικές αφηγήσεις. Αυτό που έχει αλλάξει είναι η αυξανόμενη χρήση της συνέντευξης ως αυτοδύναμου ειδησεογραφικού προϊόντος.
- Η συνέντευξη αποτελεί μια εναλλακτική πρόταση απέναντι στην παραδοσιακή μορφή παρουσίασης των ειδήσεων ως αφήγηση ή εξιστόρηση.

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ (3)

- Πολλοί παράγοντες συνέβαλαν στην ανάπτυξη της ειδησεογραφικής συνέντευξης

☞ Οι **τεχνολογικές καινοτομίες** (καλωδιακή τηλεόραση, ζωντανές δορυφορικές μεταδόσεις κ.ά.) αποτελούν μέρος αυτού του συνόλου παραγόντων.

Διεύρυναν τις δυνατότητες να αναπτυχθούν νέες μορφές εκπομπών ειδήσεων και θεμάτων δημόσιου ενδιαφέροντος.

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ (4)

☞ Οι κλιμακούμενες ανταγωνιστικές πιέσεις (από καλωδιακά κανάλια, βίντεο και διαδίκτυο) ώθησαν τους υπεύθυνους των ραδιοτηλεοπτικών σταθμών να εκμεταλλευτούν τις δυνατότητες αυτές.

Οι παραγωγοί ειδήσεων ενδιαφέρονται όλο και περισσότερο για το **κόστος παραγωγής** και τα **ποσοστά τηλεθέασης**· έτσι είναι πρόθυμοι να πειραματιστούν με νέες μορφές εκπομπών ειδήσεων και θεμάτων δημόσιου ενδιαφέροντος:

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ (5)

- οργανωτικά σχήματα εκπομπών που βασίζονται στην προφορική διάδραση –
τα στρογγυλά τραπέζια,
οι ανεπίσημες ραδιοτηλεοπτικές αντιπαραθέσεις,
οι ποικίλες μορφές συμμετοχής του ακροατηρίου, και φυσικά
οι ειδησεογραφικές συνεντεύξεις –
είναι ιδιαίτερα ελκυστικά.
- Τέτοια σχήματα αποτελούν φτηνές παραγωγές και ενσωματώνουν χαρακτηριστικά «αυθορμητισμού» και «ζωντάνιας», τα οποία πιστεύεται ότι αρέσουν στο κοινό.

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ (6)

- Η ειδησεογραφική συνέντευξη, σημαντικό συστατικό της σύγχρονης δημόσιας σφαίρας
 - ☞ είναι τόπος ζωντανών, απροσχεδίαστων (;) συζητήσεων ανάμεσα σε δημοσιογράφους και ένα ευρύ (;) φάσμα δημόσιων προσώπων, που περιλαμβάνει και υψηλόβαθμους κυβερνητικούς αξιωματούχους

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ (7)

- ☞ είναι μια αρένα όπου οι δημοσιογράφοι ασκούν βασικές δημοκρατικές λειτουργίες
- ζητούν δηλώσεις για την κυβερνητική πολιτική
 - θέτουν τους κυβερνητικούς αξιωματούχους αντιμέτωπους με τις ευθύνες των πράξεων τους, και
 - διαχειρίζονται τις παραμέτρους της δημόσιας αντιπαράθεσης

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ (8)

- Αν οι δημοσιογράφοι στο παρελθόν διοχέτευαν αυτά τα καθήκοντα μέσα σε πρακτικές **εξιστόρησης** και **αφήγησης**, συνεχίζουν και τώρα να κάνουν το ίδιο μέσα από **πρακτικές υποβολής ερωτήσεων και ανακριτικής εξέτασης**

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ (9)

- Αντίστοιχα, η ικανότητα που έχουν τα δημόσια πρόσωπα να χειρίζονται με αποτελεσματικότητα τις ερωτήσεις των δημοσιογράφων έχει γίνει ουσιαστική προϋπόθεση για επιτυχημένη πολιτική επικοινωνία.
- Όπως στην εποχή της αρχαίας αγοράς ήταν ουσιαστικό προσόν η ρητορική δεξιότητα, έτσι και στην εποχή της τηλεόρασης, η ικανότητα αντιμετώπισης των ερωτήσεων έχει γίνει θεμελιώδες προτέρημα για τα δημόσια πρόσωπα.

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ (10)

- Οι καριέρες και των δημοσιογράφων αλλά και των πολιτικών εξαρτώνται πλέον από τον τρόπο που αυτοί λειτουργούν στις ειδησεογραφικές συνεντεύξεις και στις **συνεντεύξεις Τύπου**, που είναι οι στενοί συγγενείς των πρώτων
 - ☞ Αν παλαιότερα οι **δημοσιογράφοι** κατακτούσαν επαγγελματικό γόητρο και δημοτικότητα κυρίως λόγω των ερευνητικών και συγγραφικών τους ικανοτήτων, τώρα στις γραμμές τους έχουν ενταχθεί δημοσιογράφοι (San Donaldson, Ted Koppel, Robin Day, Jeremy Paxman) γνωστοί κυρίως για τις δεξιότητές τους στην υποβολή ερωτήσεων και την ανακριτική εξέταση
 - ☞ Αντίστοιχα, **πολιτικοί** που είναι ετοιμόλογοι και αντιμετωπίζουν αποτελεσματικά απρόσμενες και δύσκολες ερωτήσεις (όπως ο John Kennedy και η Margaret Thatcher) **κερδίζουν την επιδοκιμασία και τον θαυμασμό, ενώ εκείνοι που αντιμετωπίζουν δυσκολίες σε αυτό το πεδίο (όπως ο Ronald Reagan και ο John Major) δέχονται επικρίσεις για τις αδυναμίες τους στον διάλογο.**

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ (11)

- Σε αντίθεση με την παραδοσιακή ειδησεογραφική αφήγηση, η ειδησεογραφική συνέντευξη είναι ουσιαστικά απροσχεδίαστη και απρόβλεπτη.

Βέβαια, οι συνεντευκτές και οι συνεντευξιαζόμενοι μπορούν να έχουν ο καθένας στο μυαλό τους, στο ξεκίνημα της συνομιλίας, μια προσχεδιασμένη ατζέντα, μια λίγο πολύ επεξεργασμένη ιδέα του τι θα ήθελαν να πουν και να κάνουν.

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ (12)

Ωστόσο, η ικανότητα της κάθε πλευράς να υλοποιήσει την ατζέντα της εξαρτάται απόλυτα από τη συμπεριφορά της άλλης πλευράς.

Έτσι, η πραγματική πορεία μιας συνέντευξης δεν είναι σε καμιά περίπτωση προκαθορισμένη.

Είναι ένα προϊόν που προκύπτει από τον τρόπο με τον οποίο οι συμμετέχοντες επιλέγουν να αντιμετωπίσουν ο ένας τον άλλο σε κάθε στιγμή της συνομιλίας, βήμα-βήμα, στιγμή προς στιγμή.

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ (13)

- Μέρος της γοητείας της ειδησεογραφικής συνέντευξης είναι ακριβώς αυτός ο **αυθορητισμός, η αίσθηση ζωντάνιας, ακόμη και κινδύνου**, που αναδύεται από το θέαμα ενός ισχυρού δημόσιου προσώπου που διασταυρώνει ευφυολογήματα με έναν έμπειρο δημοσιογράφο.
- Γι' αυτό και **κάποιες συνεντεύξεις**, όπως οι συνομιλίες Bush-Rather και Howard-Paxman, **γίνονται ειδήσεις από μόνες τους και στόχος επακόλουθης ειδησεογραφικής κάλυψης**, η οποία αυξάνει ακόμη περισσότερο την επιρροή τους.

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ (14)

- Αν και η ειδησεογραφική συνέντευξη δεν είναι εκ των προτέρων γραμμένη, με την κυριολεκτική σημασία της λέξης, ωστόσο, δεν είναι ούτε μια ανοργάνωτη και ανεξέλεγκτη κατάσταση όπου όλα επιτρέπονται.
- Στην πραγματικότητα, οι συμμετέχοντες σε μια ειδησεογραφική συνέντευξη ακολουθούν ένα περίπλοκο σύνολο από κοινωνικές συμβάσεις που συνδέονται με τους ρόλους του συνεντευκτή και του συνεντευξιαζομένου.

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ (15)

- **Αυτές οι συμβάσεις είναι σε μεγάλο βαθμό άρρητες και θεωρούνται δεδομένες – σπάνια γίνονται αντικείμενο σχολιασμού μέσα στις ίδιες τις συνεντεύξεις, ενώ αναφέρονται μόνο περιστασιακά και επιφανειακά σε εγχειρίδια δημοσιογραφίας και βοηθήματα για την τεχνική της συνέντευξης.**
- **Και όμως, αυτές οι συμβάσεις διάδρασης είναι πέρα για πέρα υπαρκτές και πολύ ισχυρές.**
- Η προσήλωση σε αυτές τις συμβάσεις διακρίνει την ειδησεογραφική συνέντευξη από τα άλλα είδη ραδιοτηλεοπτικής ομιλίας και γενικότερα από τις άλλες μορφές διάδρασης.

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ (16)

- Σε κάθε περίπτωση, η ειδησεογραφική συνέντευξη μπορεί να θεωρηθεί από μόνη της ως ένας οργανωμένος κοινωνικός θεσμός.
- Ταυτόχρονα, η ειδησεογραφική συνέντευξη συνυφαίνεται με άλλους κοινωνικούς θεσμούς, κυρίως με τη δημοσιογραφία και την πολιτική.

Αποτελεί έναν δημόσιο στίβο όπου εκπρόσωποι αυτών των θεσμών αντιπαρατίθενται μεταξύ τους και αγωνίζονται να πετύχουν τους στόχους και τα σχέδιά τους.

Συνεπώς, ό,τι συμβαίνει σε μια ειδησεογραφική συνέντευξη αφενός αντικατοπτρίζει και αφετέρου επηρεάζει την τρέχουσα κατάσταση της δημοσιογραφίας, της πολιτικής, αλλά και της παράλληλης εξέλιξής τους μέσα στον χρόνο.

2. Η ΕΙΔΗΣΕΟΓΡΑΦΙΚΗ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΩΣ ΕΙΔΟΣ ΛΟΓΟΥ (1)

- Η ειδησεογραφική συνέντευξη είναι ένα οικείο και εύκολα αναγνωρίσιμο είδος ραδιοτηλεοπτικού λόγου. Όπως τα περισσότερα κοινόχρηστα είδη λόγου, έτσι και η ειδησεογραφική συνέντευξη έχει **ασαφή όρια** – τα μέλη της μοιράζονται μια χαλαρή «οικογενειακή ομοιότητα» και όχι ένα αυστηρό σύνολο προσδιοριστικών γνωρισμάτων. Ωστόσο, ορισμένα γνωρίσματα σίγουρα χαρακτηρίζουν περιπτώσεις αυτού του είδους της ραδιοτηλεοπτικής ενημέρωσης.

2. Η ΕΙΔΗΣΕΟΓΡΑΦΙΚΗ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΩΣ ΕΙΔΟΣ ΛΟΓΟΥ (2)

- ➡ Η τυπική ειδησεογραφική συνέντευξη περιλαμβάνει έναν **αναγνωρίσιμο αστερισμό συμμετεχόντων**, ένα **συγκεκριμένο θέμα συζήτησης** και **διαδραστική μορφή**.
- ➡ Ο **συνεντευκτής** είναι γνωστός **ως επαγγελματίας δημοσιογράφος** παρά **ως φανατικός υπερασπιστής κάποιων αντιλήψεων** ή **ως διάσημος διασκεδαστής**.
- ➡ Οι **συνεντευξιαζόμενοι** **έχουν κάποια σχέση με πρόσφατες ειδήσεις**, είτε ως βασικοί συντελεστές (π.χ. κυβερνητικοί αξιωματούχοι) ή ως καλά πληροφορημένοι σχολιαστές (π.χ. έγκριτοι ειδικοί).
- ➡ Το **ακροατήριο** **δεν παίζει ενεργό ρόλο στη διάδραση**.
- ➡ Η **συζήτηση** **κανονικά εστιάζει σε θέματα που σχετίζονται με πρόσφατες ειδήσεις**, έχει ιδιαίτερα τυπικό ύφος και διεξάγεται κυρίως με ερωτήσεις και απαντήσεις.

2. Η ΕΙΔΗΣΕΟΓΡΑΦΙΚΗ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΩΣ ΕΙΔΟΣ ΛΟΓΟΥ (3)

- Ένας στενότερος συγγενής της ειδησεογραφικής συνέντευξης είναι η **συνέντευξη Τύπου**, η οποία μοιράζεται τα περισσότερα από τα γνωρίσματα της ειδησεογραφικής συνέντευξης που συνοψίστηκαν παραπάνω αλλά με ορισμένες σημαντικές διαφορές.
- Οι συνεντεύξεις Τύπου δίνονται ύστερα από αίτηση ενός δημόσιου προσώπου και όχι των Μέσων Ενημέρωσης, και περιλαμβάνουν μεγάλο αριθμό δημοσιογράφων που συμμετέχουν, όχι μόνο έναν ή δύο.

2. Η ΕΙΔΗΣΕΟΓΡΑΦΙΚΗ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΩΣ ΕΙΔΟΣ ΛΟΓΟΥ (4)

- Η τελευταία αυτή διαφορά μπορεί να μην φαίνεται ιδιαίτερα σημαντική, αλλά **η συμμετοχή πολλών δημοσιογράφων αλλάζει ριζικά τις συνθήκες διάδρασης, καθώς μειώνει τις ευκαιρίες που έχει κάθε δημοσιογράφος να υποβάλει συμπληρωματικές ερωτήσεις, επιτρέποντας κατ' αυτόν τον τρόπο στα δημόσια πρόσωπα να μην δίνουν ολοκληρωμένες απαντήσεις και να ασχολούνται με ζητήματα που θεωρούν σημαντικά για τον εαυτό τους.**
- Έτσι, ενώ οι ερωτήσεις της ειδησεογραφικής συνέντευξης συχνά ελέγχονται από έναν και μόνο δημοσιογράφο, ο οποίος μπορεί να αποκρούσει ωφελμιστικές ή διφορούμενες απαντήσεις, στις συνεντεύξεις Τύπου ο δημοσιογραφικός ρόλος κατατεμαχίζεται, και έτσι γίνεται ένα λιγότερο αποτελεσματικό εργαλείο δημόσιου ελέγχου.

3. Η ΕΙΔΗΣΕΟΓΡΑΦΙΚΗ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΣΕ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ (1)

1. Αξιόλογο εμπειρικό έργο παράχθηκε και στις δυο πλευρές του Ατλαντικού, ρίχνοντας φως
 - στην **κουλτούρα του δημοσιογραφικού επαγγέλματος,**
 - τη **γραφειοκρατική δομή των ειδησεογραφικών οργανισμών** και
 - τις **καθημερινές πρακτικές των επαγγελματιών δημοσιογράφων.**

3. Η ΕΙΔΗΣΕΟΓΡΑΦΙΚΗ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΣΕ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ (2)

- Ανεξάρτητα από το θεωρητικό υπόβαθρο και τα ιδιαίτερα ενδιαφέροντα του κάθε ερευνητή, τα πορίσματα συνέκλιναν σε αξιοσημείωτο βαθμό: διαπιστώθηκε δηλαδή
 - ☞ ότι οι δημοσιογράφοι, λόγω της πίεσης του χρόνου και του χώρου, πρέπει κατά κάποιον τρόπο να τυποποιήσουν τη διαδικασία συλλογής ειδήσεων
 - ☞ ότι αυτό το πετυχαίνουν εν μέρει βασιζόμενοι σε ορισμένους γραφειοκρατικούς χώρους, όπου κατά πάσα πιθανότητα υπάρχουν διαθέσιμες ειδήσεις. Επίσης, οι έρευνες έδειξαν
 - ☞ ότι οι αποφάσεις των δημοσιογράφων διαμορφώνονται και από καθιερωμένες επαγγελματικές αξίες, καθώς και από εξωτερικές πιέσεις που προέρχονται από τις ενδιαφερόμενες πλευρές της ευρύτερης κοινωνίας.

3. Η ΕΙΔΗΣΕΟΓΡΑΦΙΚΗ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΣΕ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ (3)

- Ένας βασικός παράγοντας που διαμορφώνει την παραγωγή ειδήσεων είναι η σχέση των ρεπόρτερ με τις πηγές τους.
- Έχει επανειλημμένα δειχθεί ότι οι ρεπόρτερ περιορίζουν την προσοχή τους σε έναν σχετικά στενό φάσμα κυβερνητικών αξιωματούχων και έγκριτων ειδικών, των οποίων οι ενέργειες και οι περιγραφές αποτελούν τη βάση των περισσότερων ειδησεογραφικών αφηγήσεων.
- Παρόμοιες παρατηρήσεις έχουν γίνει σχετικά με τη γκάμα των πηγών που χρησιμοποιούν εκπομπές που είναι αφιερωμένες σε ζωντανές συνεντεύξεις.
- Η κοινωνική σχέση μεταξύ ρεπόρτερ και πηγών έχει επίσης αποτελέσει το αντικείμενο εμβριθούς θεωρητικής ανάλυσης.

3. Η ΕΙΔΗΣΕΟΓΡΑΦΙΚΗ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΣΕ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ (4)

- Λίγα πράγματα μας είναι γνωστά όσον αφορά το πώς οι ρεπόρτερ συναλλάσσονται στην πραγματικότητα με τις πηγές σε καθημερινή βάση. Και όμως, μέσα από τέτοιες τυποποιημένες συναλλαγές γεννιέται η πρώτη ύλη αυτού που θα γίνει «είδηση».
- Στην περίπτωση της ραδιοτηλεοπτικής συνέντευξης τέτοιες συναλλαγές είναι από μόνες τους ειδήσεις. **Οι «ειδήσεις» σε μια ειδησεογραφική συνέντευξη αποτελούνται πέρα για πέρα από συνήθεις διαδραστικές ανταλλαγές μεταξύ των δημοσιογράφων και των πηγών τους.**
- Πρόσφατα, αυτές οι συνομιλιακές ανταλλαγές έχουν αρχίσει να διερευνώνται από επιστήμονες που αναλαμβάνουν να εξετάσουν τις εσωτερικές διεργασίες της ειδησεογραφικής συνέντευξης ως δημοσιογραφικής μορφής λόγου.

3. Η ΕΙΔΗΣΕΟΓΡΑΦΙΚΗ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΣΕ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ (5)

- ➔ Ορισμένοι ερευνητές έχουν εστιάσει την προσοχή τους στους **δημοσιογράφους** και στην τέχνη υποβολής ερωτήσεων και εξέτασης ανακριτικού τύπου.
- ➔ Άλλοι έχουν εξετάσει **δημόσια πρόσωπα** και τις τεχνικές που χρησιμοποιούν για να αντιμετωπίζουν τις ερωτήσεις των δημοσιογράφων, καθώς επίσης και τον τρόπο με τον οποίο συμπεριφέρονται μεταξύ τους.
- ➔ Άλλοι πάλι έχουν εξετάσει το υπερκείμενο **σύστημα διάδρασης** που συνθέτει την ειδησεογραφική συνέντευξη και τη διαφοροποιεί από την καθημερινή συνομιλία.
- ➔ Τέλος, έχει μελετηθεί **ο τρόπος με τον οποίο διαφοροποιούνται οι πρακτικές της συνέντευξης ανάλογα με τους συμμετέχοντες και τα κοινωνικο-ιστορικά πλαίσια.**

3. Η ΕΙΔΗΣΕΟΓΡΑΦΙΚΗ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΣΕ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ (6)

- Αυτή η ερευνητική κατεύθυνση έχει ερεθιστικές επιπτώσεις, καθώς αμφισβητεί πολλές προσφιλείς διχοτομίες στις κοινωνικές επιστήμες και τις μιντιακές σπουδές: τον διαχωρισμό
 - μεταξύ διαπροσωπικής και μαζικής επικοινωνίας,
 - μεταξύ της είδησης ως περιεχομένου και των διαδικασιών παραγωγής της, καθώς και
 - μεταξύ δημόσιας και ιδιωτικής σφαίρας της κοινωνικής ζωής.

3. Η ΕΙΔΗΣΕΟΓΡΑΦΙΚΗ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΣΕ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ (7)

- Η ειδησεογραφική συνέντευξη
 - είναι όχημα επικοινωνίας με ένα μαζικό ακροατήριο, αλλά ταυτόχρονα είναι και μορφή διαπροσωπικής επικοινωνίας μεταξύ συνεντευκτή και συνεντευξιαζομένου.
 - είναι ένα καταναλώσιμο ειδησεογραφικό προϊόν, αλλά και μια διαδικασία που προκύπτει από την παραγωγή ειδήσεων.
 - είναι μια σημαντική σκηνή μέσα στη δημόσια σφαίρα, αλλά συγκροτείται μέσα από συνήθεις πρακτικές ομιλίας και διάδρασης που είναι προσαρμοσμένες στις πρακτικές της καθημερινής συνομιλίας.
- Αυτά τα χαρακτηριστικά καθιστούν την ειδησεογραφική συνέντευξη ένα γοητευτικό και θεωρητικά γόνιμο ερευνητικό αντικείμενο, αλλά παράλληλα δημιουργούν ιδιαίτερες προκλήσεις για τον αναλυτή του λόγου της ειδησεογραφικής συνέντευξης.

4. Η ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΕΙΔΗΣΕΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ (1)

- Όταν περνούμε από την αφηγηματική μορφή των ειδήσεων στην εξέταση της ειδησεογραφικής συνέντευξης, τίθεται σε λειτουργία ένας διαφορετικός τρόπος ανάλυσης. Ενώ θεμελιώδη θέματα, όπως η πολιτική στρατηγική, είναι εξαιρετικά σημαντικά για την οργάνωση των αφηγήσεων σε ειδήσεις, είναι μάλλον λιγότερο κεντρικά σε **μια μορφή λόγου που οργανώνεται διαδραστικά παρά θεματικά**.
- Η ειδησεογραφική συνέντευξη είναι πρώτα από όλα μια **διαδρομή διάδρασης** στην οποία συνεισφέρουν οι συμμετέχοντες με βάση τη **διαδοχή συνεισφορών** (turn-by-turn), κυρίως υποβάλλοντας ερωτήσεις και απαντώντας σε αυτές.
- Φυσικά, μέσα σε κάθε διαδοχική συμβολή διατυπώνονται ξεχωριστά **θέματα**, αλλά οι συμβολές αυτές δεν κατανοούνται απλώς με βάση το θεματικό τους περιεχόμενο. **Αποκτούν νόημα και σε σχέση με το πώς εντάσσονται στο εκτυλισσόμενο διαδραστικό «παιχνίδι» που παίζεται από τον συνεντευκτή και τον συνεντευξιζόμενο.**

4. Η ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΕΙΔΗΣΕΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ (2)

- Για να αποσαφηνίσουμε αυτό το σημείο, ας εξετάσουμε τις **ερωτήσεις** που υποβάλλουν οι συνεντευκτές.
- Το νόημα και η αξία οποιασδήποτε δεδομένης ερώτησης εξαρτάται εν μέρει από το πώς λειτουργεί ως «κίνηση» (move) μέσα στο παιχνίδι της συνέντευξης σε μια συγκεκριμένη στιγμή.
- Κάθε **ερώτηση** έχει μια **αναδρομική** αξία –
 - ⇒ μερικές ερωτήσεις αποδέχονται και χτίζουν πάνω στις προηγούμενες παρατηρήσεις του συνεντευξιαζομένου με τρόπο που προωθεί παραπέρα τη συζήτηση,
 - ⇒ ενώ άλλες ερωτήσεις υποβάλλουν σε έλεγχο προηγούμενες παρατηρήσεις.
- Κάθε **ερώτηση**, επίσης, έχει μια **προδρομική** αξία –
 - ⇒ ορισμένες ερωτήσεις είναι σχετικά ανοιχτές και αφήνουν στον συνεντευξιαζόμενο πολύ μεγάλο περιθώριο να απαντήσει,
 - ⇒ ενώ άλλες περιορίζουν τις παραμέτρους μιας αποδεκτής απάντησης και ασκούν πίεση στον συνεντευξιαζόμενο να απαντήσει με συγκεκριμένο τρόπο.

4. Η ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΕΙΔΗΣΕΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ (3)

- Αντίστοιχα, το νόημα και η αξία της **απάντησης** του συνεντευξιαζομένου εξαρτάται εν μέρει από το πώς χειρίζεται το θέμα που εισάγει η ερώτηση,
 - ⇒ αν δηλαδή είναι **αναμενόμενη** απάντηση,
 - ⇒ αν με κάποιον τρόπο **αντιστέκεται** ή
 - ⇒ αν συνιστά πλήρη **υπεκφυγή**.
- Ο τρόπος με τον οποίο πραγματώνονται αυτές οι διαδικασίες υποβολής ερωτήσεων και εκφοράς απαντήσεων αντιπροσωπεύει ένα σημαντικό επίπεδο του νοήματος στον λόγο της ειδησεογραφικής συνέντευξης, το οποίο είναι διαθέσιμο
 - και στους συμμετέχοντες στη συνέντευξη αλλά
 - και στο ακροατήριο των Μέσων.
- Πράγματι, η ικανότητα να παρακολουθούν το διαδραστικό παιχνίδι καθώς αυτό εκτυλίσσεται είναι μια από τις απολαύσεις των θεατών της συνέντευξης και σε αυτήν εν μέρει οφείλεται η ξεχωριστή γοητεία της ειδησεογραφικής συνέντευξης ως είδους λόγου.

4. Η ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΕΙΔΗΣΕΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ (4)

- Η σημασία που έχει η διαδραστική διάσταση έγκειται εν μέρει στο γεγονός ότι, **ενώ είναι λογικά ανεξάρτητη από το περιεχόμενο μιας ειδησεογραφικής συνέντευξης, είναι αναγκαστικά καθοριστική για την τελευταία.**
- Η διάδραση μεταξύ συνεντευκτών και συνεντευξιαζομένων είναι η **γενετική διαδικασία** μέσω της οποίας δημιουργείται το περιεχόμενο της ειδησεογραφικής συνέντευξης, όποιος και αν είναι ο χαρακτήρας του.
- Κανένα θέμα, ζήτημα ή άποψη δεν μπορεί να αναπτυχθεί σε μια ειδησεογραφική συνέντευξη παρά μόνο με όχημα μια διαδραστική κίνηση ενός από τους συμμετέχοντες, η οποία διαμορφώνεται και περιορίζεται από τις κινήσεις που προηγήθηκαν, όπως και η ίδια με τη σειρά της επηρεάζει αυτό που λέγεται και γίνεται στις επόμενες κινήσεις.
- Γι' αυτό, **το περιεχόμενο μιας ειδησεογραφικής συνέντευξης σχετίζεται απόλυτα με τη γενετική διαδικασία της συνεντευξιακής διάδρασης.**

4. Η ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΕΙΔΗΣΕΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ (5)

- Επιπλέον, η διαδραστική διάσταση αντανακλά και ταυτόχρονα επηρεάζει ποικίλες όψεις του κοινωνικού πλαισίου μέσα στο οποίο διεξάγεται η συνέντευξη.
- Μια ποικιλία από στιλ συνομιλιακού παιχνιδιού τείνει να χαρακτηρίζει συγκεκριμένους δημοσιογράφους και δημόσια πρόσωπα, που γίνονται γνωστά από τον τρόπο με τον οποίο ρωτούν και απαντούν αντίστοιχα, και έτσι αποκτούν μια διακριτή δημόσια εικόνα.
- Για τους δημοσιογράφους, αυτό αποτελεί βασική πηγή επαγγελματικής αναγνώρισης –
 - ⇒ η **συνετή συγκράτηση** του Jim Lehrer και του Brian Walden,
 - ⇒ η **προκλητική επιθετικότητα** του Sam Donaldson και του Jeremy Paxman,
 - ⇒ η **ανακριτική οικειότητα** της Barbara Walters και
 - ⇒ η **υπερήφανη κυριαρχία** του Robin Day και του Ted Koppel.

4. Η ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΕΙΔΗΣΕΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ (6)

- Αντίστοιχα, η εικόνα των δημοσίων προσώπων μεταβάλλεται ανάλογα με τον τρόπο διεξαγωγής της συνέντευξης, παρόλο που τα παρακολουθούμε μέσα σε πολύ ευρύτερη γκάμα κοινωνικών περιβαλλόντων.

⇒ Ο τρόπος με τον οποίο ο πρόεδρος Bill Clinton, όσο κυβερνούσε, χειριζόταν τις ερωτήσεις αποτελούσε τουλάχιστον ένα συστατικό της διπλοπρόσωπης εικόνας του, αφενός του ειλικρινά παθιασμένου και αφετέρου του έξυπνα υπολογιστή.
- Με δυο λόγια, **οι δημόσιες εικόνες τόσο των συνεντευκτών όσο και των συνεντευξιαζομένων προκύπτουν εν μέρει από τους ιδιαίτερους τρόπους με τους οποίους παίζουν το παιχνίδι της συνέντευξης.**

4. Η ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΕΙΔΗΣΕΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ (7)

- Επίσης, ποικίλα στιλ συνομιλιακού παιχνιδιού διακρίνουν και τον θεσμό της δημοσιογραφίας όπως διαμορφώνεται σε διαφορετικά ιστορικά και εθνικά πλαίσια.
- Ας πάρουμε ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα: ο συγκριτικά ευγενικός τρόπος με τον οποίο διατυπώνονταν οι ερωτήσεις κατά τη δεκαετία του 1950 έχει παραχωρήσει τη θέση του σε πολύ πιο συγκρουσιακές αντιπαραθέσεις τα τελευταία χρόνια, ειδικά στις βρετανικές ειδησεογραφικές συνεντεύξεις και στις συνεντεύξεις Τύπου των Αμερικανών προέδρων. Αυτή η μεταστροφή προήλθε από ένα πλήθος αλλαγών στο πολιτικό, οικονομικό και θεσμικό πλαίσιο της ραδιοτηλεοπτικής δημοσιογραφίας.
- Έτσι, όπως ακριβώς η δομική μορφή της ειδησεογραφικής αφήγησης μπορεί να αντικατοπτρίζει το ευρύτερο κοινωνικο-ιστορικό πλαίσιο, το ίδιο και ο γενικότερος τρόπος με τον οποίο διεξάγεται η ραδιοτηλεοπτική συνέντευξη μπορεί να αποτελεί δείκτη πολύ ευρύτερων εξελίξεων στη δημοσιογραφία και την εθνική πολιτική.

4. Η ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΕΙΔΗΣΕΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ (8)

- Τέλος, οι συστηματικές παραλλαγές στον τρόπο με τον οποίο οι συνεντευκτές αντιμετωπίζουν συγκεκριμένους συνεντευξιαζομένους και κατηγορίες συνεντευξιαζομένων μπορεί να αποτελούν δίαυλο μέσω του οποίου εισέρχονται ιδεολογικές προκαταλήψεις στη διαδικασία της συνέντευξης.
- Πράγματι, μια δυσανάλογα **εχθρική αντιμετώπιση** μπορεί να παρουσιάσει στο κοινό κάποιους συνεντευξιαζόμενους ως ανεπιθύμητους και μπορεί να λειτουργήσει έτσι ώστε να δραματοποιήσει και να ισχυροποιήσει τα όρια της θεμιτής γνώμης στον δημόσιο λόγο.

5. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ: Η ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΥΝΟΜΙΛΙΑΣ (1)

- Όποιος επιδιώξει να κατανοήσει πώς λειτουργεί το διαδραστικό παιχνίδι της ειδησεογραφικής συνέντευξης πρέπει να αντιμετωπίσει δεδομένα όπως τα παρακάτω. Πρόκειται για μια λεπτομερή μεταγραφή των πρώτων συνομιλιακών ανταλλαγών σε μια συνέντευξη με τον Bob Dole κατά τη διάρκεια της εκστρατείας του το 1996 για το χρίσμα του προέδρου των Ρεπουμπλικανών.
- Η μεταγραφή δεν αποτυπώνει μόνο τις ίδιες τις λέξεις αλλά και
 - ⇒ τον **τρόπο με τον οποίο αρθρώθηκαν**, συμπεριλαμβανομένων ⇒ των **σιωπών** (που δηλώνονται με αριθμούς σε παρενθέσεις),
 - ⇒ της **ταυτόχρονης ομιλίας** (που δηλώνεται με αγκύλες) και
 - ⇒ των σημείων όπου υπάρχει **έμφαση** ή **υψηλότερος τονισμός** (που δηλώνεται με υπογράμμιση) κ.ά.

ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΜΕΤΑΓΡΑΦΗΣ

()	Αν είναι κενό, δείχνει ασαφή τμήματα λόγου. Διαφορετικά, δείχνει εικασία για το τι ειπώθηκε: (λέξη)
(())	Λεκτική περιγραφή συμπεριφοράς, π.χ. ((γέλιο))
{ }	Προσθήκη πληροφοριών χρήσιμων για την κατανόηση του λόγου
(1.5)	Διάρκεια παύσης σε δευτερόλεπτα
(.)	Παύση μικρότερη από .5 δευτερόλεπτα
=	Δείχνει ότι ένα εκφώνημα ακολουθεί αμέσως μετά από το προηγούμενο εκφώνημα ή παρεντίθεται ανάμεσα σε χωριστά τμήματα ενός συνεχούς εκφωνήματος από τον ίδιο ομιλητή
/	Αυτοδιακοπή
[Δείχνει το σημείο όπου αρχίζει η επικάλυψη με άλλον ομιλητή
// [Διακοπή με ταυτόχρονη ομιλία
λέξη-	Το υφέν δείχνει ότι η λέξη κόπηκε απότομα
<u>λέξη</u>	Η υπογράμμιση δείχνει τον ισχυρό τόνο (έμφαση) που δόθηκε σε μια λέξη ή συλλαβή
ΛΕΞΗ	Δείχνει υψηλή ένταση της φωνής
λέ::ω	Η διπλή άνω-κάτω τελεία δείχνει επιμήκυνση του φωνήεντος
.	Καταληκτική καθοδική επιτόνιση
,	Σύντομη παύση (επιτόνιση “καταλόγου”)
?	Ανοδική επιτόνιση
!	Συγκινησιακά φορτισμένη επιτόνιση
[...(ν συνεισφορές)]	Συνεισφορές που παραλείφθηκαν. Ο αριθμός των συνεισφορών δηλώνεται σε παρενθέσεις
[...]	Συνεισφορές που παραλείφθηκαν
heh	Γελάκι
hhhhh	Παρατεταμένο γέλιο. Όπου είναι χρήσιμο για την ανάλυση, η διάρκεια του γέλιου δηλώνεται σε παρενθέσεις σε δευτερόλεπτα.
hhh	Ηχηρή εισπνοή
xxxxx	Χειροκρότημα. Όπου είναι χρήσιμο για την ανάλυση, η διάρκεια του χειροκροτήματος δηλώνεται σε παρενθέσεις σε δευτερόλεπτα

5. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ: Η ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΥΝΟΜΙΛΙΑΣ (2)

- Για να διερευνήσουμε ζητήματα όπως αυτά που θέτει η προηγούμενη συνέντευξη χρησιμοποιούμε τη μεθοδολογία της **ανάλυσης συνομιλίας**.
- Παρόλο που η ανάλυση συνομιλίας προήλθε από την κοινωνιολογία στις Ηνωμένες Πολιτείες, χρησιμοποιείται πλέον σε ένα ευρύ φάσμα επιστημονικών αντικειμένων και εθνικών πλαισίων.
- Η Ανάλυση Συνομιλίας (εφεξής ΑΣ) είναι **μια προσέγγιση για τη μελέτη της ανθρώπινης διάδρασης, που έχει ως πυρήνα της την άμεση παρατήρηση της φυσικά εκτυλισσόμενης διάδρασης, αποτυπωμένης σε μαγνητοφωνήσεις και βιντεοσκοπήσεις**.
- Η αξία των καταγεγραμμένων (με μαγνητόφωνο ή βιντεοκάμερα) δεδομένων δεν μπορεί να υπερτονισθεί.
- Ένα τεμάχιο συνομιλιακής διάδρασης, από τη στιγμή που θα καταγραφεί, μπορεί να εξεταστεί κατ' επανάληψη, αλλά και να επανεξεταστεί όταν είναι διαθέσιμες νέες πληροφορίες.
- Μπορεί ακόμη και να επιβραδυνθεί για προσεκτική μελέτη βήμα-βήμα.

5. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ: Η ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΥΝΟΜΙΛΙΑΣ (3)

- Κατ' αυτό τον τρόπο, μπορεί να αναλυθεί με πολύ μεγαλύτερη λεπτομέρεια και ακρίβεια, κάτι που διαφορετικά θα ήταν αδύνατο αν η συνομιλιακή διάδραση γινόταν αντικείμενο παρατήρησης μόνο μια φορά σε πραγματικό χρόνο.
- Η σπουδαιότητα των καταγεγραμμένων δεδομένων στην ΑΣ μοιάζει περισσότερο με την «επανάληψη ενός στιγμιότυπου» σε αργή κίνηση στα τηλεοπτικά αθλητικά γεγονότα.

Ενώ οι θεατές στις κερκίδες μπορούν να έχουν μόνο μια ασαφή αντίληψη για τις αλληπάλληλες φάσεις ενός συγκεκριμένου παιχνιδιού, οι τηλεθεατές μπορούν, με τη βοήθεια της επανάληψης στιγμιότυπων, να επιτύχουν μια πολύ βαθύτερη και ακριβέστερη κατανόηση της συγκεκριμένης ακολουθίας συμπεριφορών που συνδυάστηκαν για να παραγάγουν το αποτέλεσμα του παιχνιδιού.

Αυτό ισχύει και για την επιστημονική μελέτη της ανθρώπινης διάδρασης, όταν έχει καταγραφεί σε μαγνητόφωνο ή σε βίντεο.

5. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ: Η ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΥΝΟΜΙΛΙΑΣ (4)

- Οι εγγραφές συνομιλιακού υλικού έχουν και ένα πρόσθετο πλεονέκτημα, εφόσον μπορούν να μεταγραφούν λεπτομερώς, να διανεμηθούν σε άλλους ερευνητές, ακόμα και να αναπαραχθούν στην τελική έκθεση μιας έρευνας.
- Τα έντυπα αποσπάσματα μιας μεταγραφής χρησιμεύουν ως συγκεκριμένα παραδείγματα σημείων της ανάλυσης τα οποία ο συγγραφέας διαφορετικά θα έπρεπε να κατασκευάσει αφαιρετικά.
- Κατ' αυτό τον τρόπο, οι μεταγραφές παρέχουν στους αναγνώστες και ανεξάρτητη πρόσβαση στα υπό συζήτηση συνομιλιακά συμβάντα, ώστε να μπορούν να ελέγξουν τι διατείνεται ο συγγραφέας για μια αυθεντική καταγραφή αυτού που συνέβη.
- Έτσι, για να επιστρέψουμε στην αναλογία των αθλητικών γεγονότων, όπως ακριβώς οι τηλεθεατές μπορούν να χρησιμοποιήσουν την επανάληψη στιγμιότυπων για να αξιολογήσουν την ακρίβεια της απόφασης του διαιτητή και του τηλεοπτικού σχολίου, έτσι και οι αναγνώστες της ΑΣ μπορούν να συμβουλευτούν τα μεταγραμμένα αποσπάσματα για να αξιολογήσουν την ανάλυση του ερευνητή.
- Αυτό λειτουργεί ως ισχυρός περιορισμός ως προς το τι μπορεί ένας ερευνητής να υποστηρίξει εύλογα και δικαιολογημένα σε δημοσίευσμά του.

5. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ: Η ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΥΝΟΜΙΛΙΑΣ (5)

- Παρόλο που η ΑΣ χαρακτηρίζεται συχνά ως ποιοτική μέθοδος, αυτό είναι κάπως παραπλανητικό.
- Οι αναλυτές συνομιλίας συνήθως ασχολούνται με πολυάριθμα παραδείγματα ενός δεδομένου διαδραστικού φαινομένου και αυτά εξετάζονται συστηματικά, ώστε να φτάσουν σε μια γενική κατανόηση του υπό εξέταση φαινομένου.
- Πάντως, σε αντίθεση με τις τυπικές ποσοτικές προσεγγίσεις, η ΑΣ δίνει πολύ μεγαλύτερη βαρύτητα στη διεξοδική ανάλυση ατομικών περιπτώσεων και αυτή η μέθοδος της χωριστής μελέτης κάθε περίπτωσης διαμορφώνει τη ραχοκοκαλιά της προσέγγισης της ΑΣ.

5. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ: Η ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΥΝΟΜΙΛΙΑΣ (6)

- Η ανάλυση μεμονωμένων επεισοδίων διάδρασης είναι πιο δύσκολη από ό,τι ίσως φαίνεται με μια πρώτη ματιά.
- Μπορεί κανείς να έχει μια ισχυρή διαίσθηση για το νόημα και την αξία ενός συγκεκριμένου εκφώνηματος αλλά η διαίσθηση δεν είναι πάντα αξιόπιστος οδηγός για τη διάδραση, και ορισμένες φορές ενδέχεται να είναι εντελώς παραπλανητική.
- Έτσι, στην ΑΣ καταβάλλεται κάθε δυνατή προσπάθεια, ώστε η οποιαδήποτε ανάλυση να στηρίζεται στην αμοιβαιότητα της κατανόησης και τους προσανατολισμούς των ίδιων των συμμετεχόντων.
- Γι' αυτόν τον σκοπό, ένας σημαντικός αναλυτικός πόρος είναι η απάντηση που δέχεται ένα δεδομένο εκφώνημα μετά την ολοκλήρωσή του.

5. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ: Η ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΥΝΟΜΙΛΙΑΣ (7)

- Επειδή η διάδραση εκτυλίσσεται ως ακολουθία, με τις συνεισφορές να διαδέχονται η μία την άλλη, **κάθε διαδοχικό εκφώνημα κανονικά αποκρίνεται, και συνεπώς ασχολείται, κατά έναν ορισμένο τρόπο, με αυτό ακριβώς που ειπώθηκε πριν από το εν λόγω εκφώνημα.**
- Έτσι, η οργάνωση της διάδρασης σε ακολουθίες προσφέρει ένα είδος «**ενδείκτη συνεχούς ροής**» της αντίληψης που οι ίδιοι οι συμμετέχοντες διαμορφώνουν για τη συμπεριφορά των συνομιλητών τους, και αυτή με τη σειρά της μπορεί να λειτουργήσει ως σημαντικός πόρος για τον επαγγελματία αναλυτή.

5. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ: Η ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΥΝΟΜΙΛΙΑΣ (8)

- Καταλήγουμε σε γενικεύσεις επεξεργαζόμενοι κάθε μια περίπτωση με αυτόν τον τρόπο και καλύπτοντας όλες τις πιθανές εμφανίσεις ενός δεδομένου φαινομένου που είναι διαθέσιμες.
- Καθώς ο αναλυτής αρχίζει να διαμορφώνει μια προκαταρκτική ιδέα για το σχήμα ή την οργανωτική αρχή που διαπερνά τη συλλογή υλικού, δίνεται ιδιαίτερη προσοχή σε «αποκλίνοσες» ή μη κανονικές κατά τα φαινόμενα περιπτώσεις που φαίνεται να απομακρύνονται από το σχήμα.

5. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ: Η ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΥΝΟΜΙΛΙΑΣ (9)

- Μια μη κανονική περίπτωση μπορεί να αποδειχτεί, μετά από πιο λεπτομερή μελέτη, ότι βρίσκεται έξω από το πεδίο του βασικού φαινομένου που εξετάζεται. Διαφορετικά, μπορεί να οδηγήσει τον ερευνητή να αναθεωρήσει την αρχική του ανάλυση με τέτοιο τρόπο ώστε να περιλαμβάνει και την αποκλίνουσα αλλά και τις κανονικές περιπτώσεις. Τελικά, η αποκλίνουσα περίπτωση μπορεί να αποδειχτεί ότι είναι απόλυτα συμβατή με την αρχική ανάλυση, αν για παράδειγμα, αποτιμάται αρνητικά ή αντιμετωπίζεται από τους συμμετέχοντες αλλιώς, ως παρέκκλιση από την κανονικότητα.
- Έτσι, **οι αποκλίνουσες περιπτώσεις μπορούν εν τέλει να παράσχουν την ισχυρότερη απόδειξη υπέρ μιας δεδομένης γενίκευσης.**
- Σε κάθε περίπτωση, **ο αναλυτής, εξετάζοντας προοδευτικά και τις κανονικές και τις αποκλίνουσες περιπτώσεις, οδηγείται σε έναν σαφέστερο προσδιορισμό της έκτασης, του χαρακτήρα και της δεσμευτικότητας των συμβάσεων που διέπουν τη διάδραση.**

5. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ: Η ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΥΝΟΜΙΛΙΑΣ (10)

1. Τέλος, όταν οι μέθοδοι της ΑΣ χρησιμοποιούνται για την ανάλυση της ομιλίας σε θεσμικά περιβάλλοντα, όπως δικαστήρια, νοσοκομεία, σχολικές τάξεις και φυσικά ραδιοτηλεοπτικά στούντιο, η ανάλυση πρέπει να κάνει ένα ακόμη βήμα: να συνδέσει καταγεγραμμένες συμβάσεις της διάδρασης με το συγκεκριμένο θεσμικό πλαίσιο και τις εξειδικευμένες δράσεις, ρόλους και συνάφειες που περιλαμβάνονται σε αυτό
2. Ο προσδιορισμός της σχέσης μεταξύ της ομιλίας και του θεσμικού της περιβάλλοντος δεν είναι σε καμία περίπτωση απλή υπόθεση. Για παράδειγμα, αυτό που θα μπορούσε να φανεί σε πρώτη ματιά ότι είναι μια σύμβαση η οποία αφορά ειδικά την ειδησεογραφική συνέντευξη μπορεί να είναι στην πραγματικότητα ένα πολύ γενικό γνώρισμα της διάδρασης, οποτεδήποτε και οπουδήποτε αν λάβει χώρα, και επομένως το θεσμικό περιβάλλον δεν σχετίζεται, ούτε και αποτελεί προϋπόθεση για την παραγωγή της.

5. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ: Η ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΥΝΟΜΙΛΙΑΣ (11)

1. Γί' αυτό, η έρευνα πάνω στις θεσμικές μορφές ομιλίας συχνά προχωρά με συγκριτική αναφορά στην καθημερινή ή «άτυπη» συνομιλία, η οποία φαίνεται να είναι η κυρίαρχη και θεμελιώδης μορφή διάδρασης της κοινωνικής ζωής.
2. Παρά τις πολλές ποικιλίες συνομιλίας (π.χ. ομιλία σε οικογενειακά δείπνα, σε παρτίδες χαρτοπαιγνίων, σε τηλεφωνικές κουβέντες κ.λπ.), αυτές οι ποικιλίες μοιράζονται έναν κοινό πυρήνα οργανωτικών γνωρισμάτων.
3. Αν οι πρακτικές της θεσμικής ομιλίας φαίνεται να απομακρύνονται συστηματικά από αντίστοιχες πρακτικές της καθημερινής συνομιλίας, τότε υπάρχουν λόγοι να συμπεράνουμε ότι οι πρακτικές εκείνες αποτελούν πράγματι προσαρμογές στο τοπικό θεσμικό περιβάλλον και ότι προκύπτουν από τον προσανατολισμό των συμμετεχόντων σε εξειδικευμένες πλευρές του εν λόγω περιβάλλοντος.

6. ΕΠΙΠΕΔΑ ΑΝΑΛΥΣΗΣ (1)

6.1 Το σύστημα εναλλαγής ομιλίας

- Η ειδησεογραφική συνέντευξη μπορεί να κατανοηθεί στην ολότητά της ως ένα σύστημα εναλλαγής ομιλίας που διαφέρει από άλλα συστήματα, όπως αυτά των τηλεοπτικών αντιπαραθέσεων, των διαλέξεων και των τελετών, καθώς επίσης και από το βασικό σύστημα της καθημερινής συνομιλίας.
- Η ιδιαίτερη ταυτότητα κάθε συστήματος εναλλαγής ομιλίας βασίζεται στην υποδόρια μέθοδο με την οποία οι συμμετέχοντες παίρνουν τον λόγο στη συνομιλία.
- Στην καθημερινή συνομιλία, η **εναλλαγή συνεισφορών** (turn-taking) είναι μια εντελώς απροσχεδίαστη υπόθεση. Με άλλα λόγια, το πόση ώρα ένας δεδομένος ομιλητής θα διατηρήσει το δικαίωμα λόγου και ποιος θα μιλήσει στη συνέχεια παραμένει ένα θέμα που ρυθμίζεται από τους ίδιους τους συμμετέχοντες στη βάση της διαδοχής συνεισφορών, της διαδοχής χρονικών στιγμών.

6. ΕΠΙΠΕΔΑ ΑΝΑΛΥΣΗΣ (2)

- Αντίθετα, **άλλα συστήματα εναλλαγής ομιλίας έχουν πιο «τυπικό» χαρακτήρα**: η συγκρότηση των συνεισφορών και η σειρά της ομιλίας προχωρούν σύμφωνα με ένα λίγο-πολύ προκαθορισμένο σχήμα. Για να πάρουμε ένα γνωστό παράδειγμα, οι τυπικές τηλεοπτικές αντιπαραθέσεις οργανώνονται ως μια σειρά αποφάνσεων-θέσεων και ανασκευών, όπου η μέγιστη διάρκεια κάθε συνεισφοράς και η σειρά των ομιλητών είναι απολύτως γνωστά εξ αρχής. Πολύ λιγότερο γνωστά παραδείγματα είναι διάφορες εθιμοτυπικές περιστάσεις, όπως εκείνες της κοινωνίας του Μπουρούντι, όπου οι συμμετέχοντες παίρνουν το δικαίωμα λόγου με σειρά φθίνοντος κοινωνικού επιπέδου. Επιπλέον, υπάρχουν συνήθεις επαγγελματικές συναντήσεις, όπου οι ομιλιακές συνεισφορές κατανέμονται από τον, και απευθύνονται στον, προεδρεύοντα.
- Ένα σύστημα εναλλαγής συνεισφορών, ανεξάρτητα από τον ιδιαίτερο χαρακτήρα του, ορίζει τους βασικούς κατευθυντήριους κανόνες συνομιλιακής διάδρασης σε οποιοδήποτε κοινωνικό πλαίσιο.

6. ΕΠΙΠΕΔΑ ΑΝΑΛΥΣΗΣ (3)

6.2 Ακολουθίες πράξεων

- Η ειδησεογραφική συνέντευξη μπορεί επίσης να εξεταστεί στο επίπεδο των ακολουθιών πράξεων που περιλαμβάνει.
- Μερικές ακολουθίες πράξεων είναι πολύ σφιχτά οργανωμένες, έτσι ώστε η αρχική πράξη να ακολουθείται κανονικά από μια πολύ συγκεκριμένη ανταπόκριση, που υπό κανονικές συνθήκες αφήνει πολύ μικρά περιθώρια για παραλλαγές.

Οι **χαιρετισμοί** είναι οργανωμένοι με αυτόν τον τρόπο – ένας αρχικός χαιρετισμός συνήθως δέχεται έναν ανταποδοτικό χαιρετισμό, και κάθε παρέκκλιση από αυτό το σχήμα είναι πιθανό να οδηγήσει σε συγκεκριμένα συμπεράσματα για τα κίνητρα ή τις προθέσεις του αποδέκτη του χαιρετισμού (π.χ. «είναι θυμωμένος μαζί μου»).

- Άλλες ακολουθίες πράξεων είναι πιο χαλαρά οργανωμένες. Μετά από **αναγγελίες νέων**, για παράδειγμα, μπορεί να ακολουθήσει ένα ευρύ φάσμα αντιδράσεων – εκφράσεις έκπληξης («αλήθεια;»), αξιολογικές κρίσεις («αυτό είναι υπέροχο!»), διευκρινιστικές ερωτήσεις κ.λπ.
- Στο επίπεδο των ακολουθιών, η ανάλυση εστιάζει στα ποικίλα περιβάλλοντα όπου εισάγεται κάποιος βασικός τύπος πράξης και στο πώς αυτή η πράξη επηρεάζει το είδος των πράξεων που ενδέχεται να ακολουθήσουν.

6. ΕΠΙΠΕΔΑ ΑΝΑΛΥΣΗΣ (4)

6.3 Οι πράξεις και η επιτέλεσή τους

- Μια κλίμακα κάτω από το επίπεδο ακολουθιών πράξεων είναι η ανάλυση των ατομικών πράξεων και των ποικίλων πρακτικών με τις οποίες επιτελούνται.
- Αυτές οι πρακτικές περιλαμβάνουν
 - ⇒ χαρακτηριστικές **λεξικές επιλογές**,
 - ⇒ **διατυπώσεις**,
 - ⇒ **διαδραστικές συμπεριφορές** που εμπλέκουν και τον ομιλητή αλλά και τον αποδέκτη, και γενικότερα
 - ⇒ οποιεσδήποτε πρακτικές έχουν σχέση με την αναγνωρίσιμη επιτέλεση κάποιας βασικής πράξης.

6. ΕΠΙΠΕΔΑ ΑΝΑΛΥΣΗΣ (5)

6.4 Η ειδησεογραφική συνέντευξη και η κοινωνία

- Η ειδησεογραφική συνέντευξη δεν υπάρχει εν κενώ.
- Εντάσσεται σε θεσμικά, πολιτισμικά και κοινωνικο-ιστορικά περιβάλλοντα, που τη μορφοποιούν και που, με τη σειρά τους, μορφοποιούνται από αυτήν.
- Η ειδησεογραφική συνέντευξη, βασικός χώρος για μετωπικές και δημόσιες αναμετρήσεις μεταξύ δημοσιογράφων και υψηλόβαθμων αξιωματούχων, αποτελεί
 - ⇒ μια σημαντική όψη της σύγχρονης δημόσιας σφαίρας, καθώς επίσης και
 - ⇒ δείκτη της κατάστασης στην οποία βρίσκεται η ραδιοτηλεοπτική δημοσιογραφία και η εθνική πολιτική.

7. ΤΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΣΤΗΝ ΠΡΑΞΗ (1)

- Η μεταφορά της ειδησεογραφικής συνέντευξης ως παιχνιδιού ήταν εμφανής σε αυτή την εισαγωγή.
- Από ορισμένες πλευρές, αυτή η μεταφορά μπορεί να μοιάζει ακατάλληλη. **Ενώ τα περισσότερα παιχνίδια είναι ασήμαντες αποκλίσεις από τις σοβαρές υποθέσεις της ζωής, η ειδησεογραφική συνέντευξη είναι και σοβαρή και με βαθιές προεκτάσεις.**
- Από άλλες πλευρές, όμως, η μεταφορά αυτή είναι πολύ ταιριαστή. **Όπως τα αληθινά παιχνίδια, η ειδησεογραφική συνέντευξη είναι μια ξεχωριστή μορφή δραστηριότητας, αποκομμένη από την καθημερινή ροή της κοινωνικής ζωής.**

7. ΤΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΣΤΗΝ ΠΡΑΞΗ (2)

- ☞ Είναι οργανωμένη με βάση καθιερωμένους κανόνες, παρόλο που οι κανόνες εδώ είναι πολύ πιο σύνθετοι και θεωρούνται πολύ πιο δεδομένοι από ό,τι στα περισσότερα παιχνίδια.
- ☞ Παίζεται με βάση μια σειρά συνομιλιακών κινήσεων και αντιδράσεων.
- ☞ Οι συμμετέχοντες είναι παγιδευμένοι στον ανταγωνισμό, και, με ικανότητα που έχει ποικίλες διαβαθμίσεις, ξεδιπλώνουν στρατηγικά τις κινήσεις τους, επιδιώκοντας να πετύχουν ασύμπτωτους σκοπούς και στόχους.
- ☞ Στο τέλος του παιχνιδιού – και αυτό διαφοροποιεί την ειδησεογραφική συνέντευξη από τα άλλα παιχνίδια – μπορεί να υπάρξουν επιπτώσεις σε προσωπικές καριέρες, δημόσιες υποθέσεις, και μερικές φορές και στην πορεία της ιστορίας.

Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων

- Το Έργο αυτό κάνει χρήση των ακόλουθων έργων:
- Clayman, Steven & John Heritage: Η ειδησεογραφική συνέντευξη (μτφρ. Α. Στάμου, επιμ. Π. Πολίτης). Αθήνα: Πατάκης 2008

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Περικλής Πολίτης.
«Τηλεοπτικός δημοσιογραφικός λόγος. Η ειδησεογραφική συνέντευξη -
Εισαγωγή». Έκδοση: 1.0. Θεσσαλονίκη 2014. Διαθέσιμο από τη δικτυακή
διεύθυνση: http://opencourses.auth.gr/eclass_courses.

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά - Παρόμοια Διανομή [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

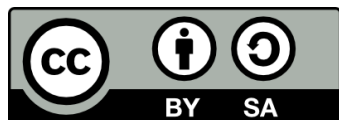
[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

Τέλος Ενότητας

Επεξεργασία: <Γιομελάκης Δημήτριος>
Θεσσαλονίκη, Εαρινό εξάμηνο 2014-2015

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

**ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ**

Σημειώματα

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

